

Euroopanpähkinäpensas – Vuoden maatiaiskasvi 2016

Maatiainen ry. on valinnut vuoden 2016 maatiaiskasviksi euroopanpähkinäpensaansa.

Kuva: Vesa Muurinen

Pähkinäpensas (*Corylus avellana*, ruots. hassel), josta toisinaan käytetään väärää ja harhaanjohtavaa nimeä "hasselpähkinä", on meillä Keski-Suomeen asti luontaisena ja harvinaisena kasvava pensas. Pähkinäpensaasta kelpaavat pähkinät syötäviksi, oksat tynnyrinvanteiksi ja koreiksi ja vanhat rungot hienoihin puusepäntöihin. Pähkinöitä on Suomessa kerätty aina. Pensaista pitäisi istuttaa jokaiseen puistoon ja kotipuutarhaankin – tilan salliessa – muutaman pensaansa ryhmäksi jonnekin puutarhan nurkkaukseen.

Pähkinäpensas on yksikotinen kasvi eli jokaisessa pensaassa on emi- ja hedekukkia. Se on ristipölytteinen eli pölyttyminen edellyttää enemmän kuin yhden yksilön. Pähkinäpensas kukkii varhain keväällä maaliskuussa ennen lehtien puhkeamista. Se on tuulipölytteinen eli se ei tarvitse mehiläisiä tai muita pölyttäjiä.

Poiminnan jälkeen pähkinöiden annetaan jälkikypsyä 1–2 viikkoa. Ne voidaan esimerkiksi kerätä muovikassiin ja jättää siihen pari viikoksi niin, että ne tummuvat, kuitenkin niitä välillä käännetään. Tämän jälkeen pähkinät kuivataan enintään 5 cm:n paksuisena kerroksena päivittäin käännetään. Samalla suojukslehdet irtoavat.

Pähkinässä on 60–65 % rasvaa, 17,5 % valkuaisista, 7–8 % tärkkelystä ja sokeria. Kuorittu luonnonpähkinä on pieni verrattuna kaupan hasselpähkinöihin, jotka ovat jalostettujen keski-eurooppalaisten viljelylajikkeiden pähkinöitä. Pähkinät voidaan syödä sellaisenaan tai rouhia tai jauhaa esimerkiksi leivontaan. Ne voi myös paahtaa. Kuuluisia pähkinästä valmistettavia tuotteita ovat mm. nougat ja marsipaani. Niistä voi lisäksi puristaa öljyä.

Elias Lönnrot kirjoitti pähkinäpensaasta, että se ”edistyyttää ruohon kasvua” tarkoittaen, että sen alla viihtyvät monet lehtometsän keväällä kukkivat ruohokasvit. Keväällä pensaitten alla kukkivat monet sipuli- ja mukulakasvit sekä varjoperennat, jotka eivät myöskään tarvitse hoitoa. Syksyiset lehdet on syytä jättää haravoimatta ja maatumaan kasvien ravinnoksi. On myös hyvä muistaa, että pähkinäpensas on yksi puutarhojemme aikaisimmin kukkivista kasveista. Tuulipölytteisyydestään huolimatta se on lepän ja pajujen ohella varhaiskevään tärkein siitepölyn lähde mehiläisille.

Lisätietoja:

Erkki Pöytäniemi

050 5505225

erkki@organic-finland.com

Maatiainen ry

044 045 7317

toimisto@maatiainen.fi

www.maatiainen.fi

Maatiainen – Det lantliga kulturarvet ry on vuonna 1989 perustettu yhdistys, joka pyrkii säilyttämään alkuperäiset maatiaiskasvit ja -eläimet sekä vaalimaan perinnemaisemia.